

STAND VAN ZAKEN

Lokale Energie-Initiatieven Overijssel 2021

Inleiding

Hoe staat het er anno 2021 voor met de lokale energie-initiatieven in Overijssel? Aan welke projecten werken ze? Wat gaat er goed? Waar lopen ze tegenaan? En, het allerbelangrijkste: wat helpt hen een nog grotere rol te kunnen vervullen in de Overijsselse energietransitie? We vroegen het de lokale energie-initiatieven in onze jaarlijkse belronde.

Lokale energie-initiatieven hebben een belangrijke rol in de energietransitie. Behalve dat ze projecten realiseren die bijdragen aan de energiedoelstelling, zorgen lokale initiatieven ook voor draagvlak voor de energietransitie, onder andere omdat bewoners kunnen meeprofiteren. Daarnaast dragen deze initiatieven bij aan de lokale economie. Ook binnen het Klimaatakkoord en de Regionale Energiestrategieën (RESSen) wordt veel waarde gehecht aan lokale initiatieven.

Binnen het klimaatakkoord streven we ernaar dat de productie van duurzame energie voor minstens 50% in lokaal eigenaarschap is, zodat marktpartijen en de omgeving gelijkwaardig samenwerken. Hierin spelen lokale energie-initiatieven een belangrijke rol.

De afgelopen jaren zijn in Overijssel veel energie-initiatieven gestart. Natuur en Milieu Overijssel en de alliantie Nieuwe Energie Overijssel willen de realisatiekracht van lokale initiatieven vergroten, onder andere door initiatieven te ondersteunen met kennis, netwerkvorming en financiering.

Highlights

Dit gaat goed! De teller loopt op:

- Ook in het afgelopen jaar zijn er weer meer lokale energie-initiatieven ontstaan.
- Commerciële projectontwikkelaars zoeken steeds meer de samenwerking met lokale energie-initiatieven; zowel bestaande initiatieven als initiatieven die ontstaan naar aanleiding van een nieuw commercieel energieproject. In hoeverre dit voor lokaal eigenaarschap zorgt verschilt echter per project.
- Bestaande initiatieven bundelen hun krachten en starten samen nieuwe projecten onder een nieuwe naam.

Meer en meer samenwerking tussen lokale energie-initiatieven door:

- Kennisuitwisseling.
- Gezamenlijke uitvoering van projecten.

De inhoudelijke en financiële ondersteuning vanuit het programma Nieuwe Energie Overijssel wordt ook dit jaar weer als positief ervaren door de lokale energie-initiatieven. Het helpt hen om hun realisatiekracht te vergroten.

Hier lopen lokale energie-initiatieven tegenaan:

- Veel projecten liggen stil door gebrek aan ruimte op het elektriciteitsnet (netcongestie).
- Het gebrek aan concreet beleid rond energiebronnen en locaties voor opwekprojecten zorgt ervoor dat projecten stil liggen, initiatieven afhaken en is er veel weerstand in de omgeving ontstaat.
- Het vinden van geschikte daken voor zon-op-dak projecten.
- De professionalisering van de initiatieven loopt wat achter.

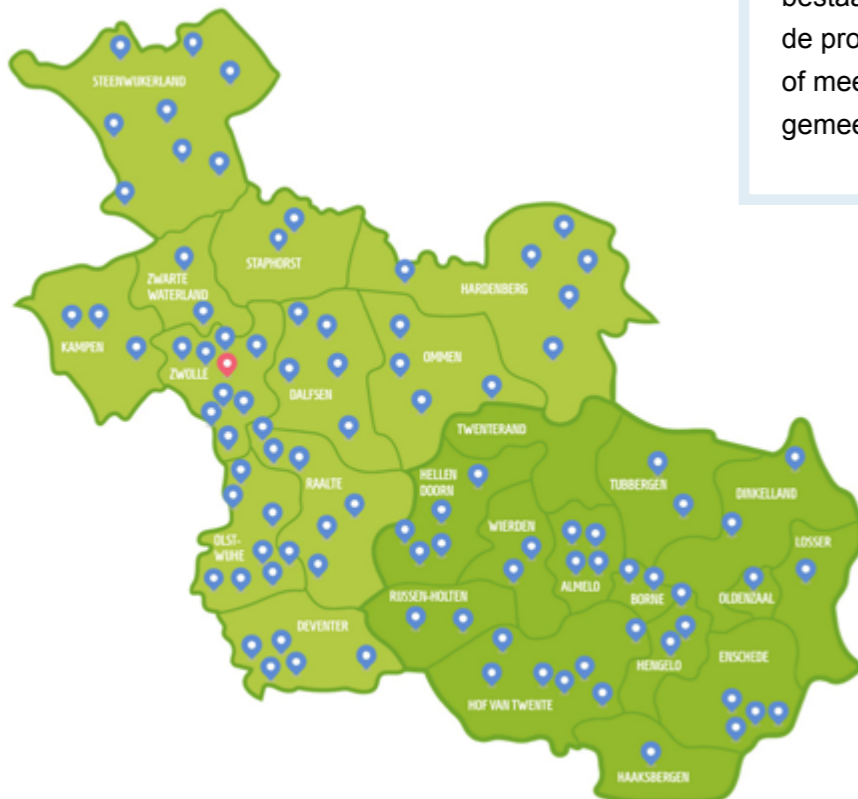
De lokale energie-initiatieven In Overijssel

Op dit moment zijn maar liefst 110 lokale energie-initiatieven actief in Overijssel. De initiatieven zijn heel divers van aard: sommigen zijn al jaren bezig en hebben meerdere projecten gerealiseerd, anderen beginnen net aan hun eerste project.

Ook de manier waarop initiatieven ontstaan verschilt: dat kan zijn vanuit een groep (duurzame) actieveelingen, stimulering vanuit de gemeente, een plaatselijk belang of vanuit een specifieke locatie of ondernemer. Een nieuwe trend die we zien is dat steeds vaker een initiatief ontstaat omdat een projectontwikkelaar in de buurt plannen heeft voor bijvoorbeeld een zonnepark en daarin lokaal eigendom wil realiseren. Dit is niet altijd een positieve ontwikkeling: de ontwikkelaar wordt soms door de gemeente gedwongen om een lokale partij

te zoeken voor het project. Zeker wanneer het lokale energie-initiatief enkel financieel participeert met nauwelijks of geen zeggenschap, voelt het voor de bewoners niet als hun project. Er zijn echter ook gevallen waar lokale energie-initiatieven en projectontwikkelaars wel echt samen optrekken en 50% lokaal eigendom wordt gerealiseerd waarbij de omgeving echt betrokken is.

Het aantal betrokken mensen varieert sterk, van drie tot meer dan twintig actieve betrokkenen. Daarnaast zien we verschillen in de focus: van de praktische uitvoering van één project, tot aan initiatieven met een brede visie op duurzaamheid of op de leefbaarheid in de kern. Ten opzichte van 2020 is het aantal initiatieven toegenomen. Er zijn nieuwe bewonersgroepen actief, daarnaast zijn er ook nieuwe coöperaties ontstaan doordat bestaande initiatieven zijn gaan samenwerken in de projectontwikkeling. In alle gemeenten zijn een of meerdere initiatieven actief, uitzondering is de gemeente Twenterand.

Aantal actieve initiatieven: 110

WEST: 63
(in 2020 was dit 59)

TWENTE: 47
(in 2020 was dit 38)

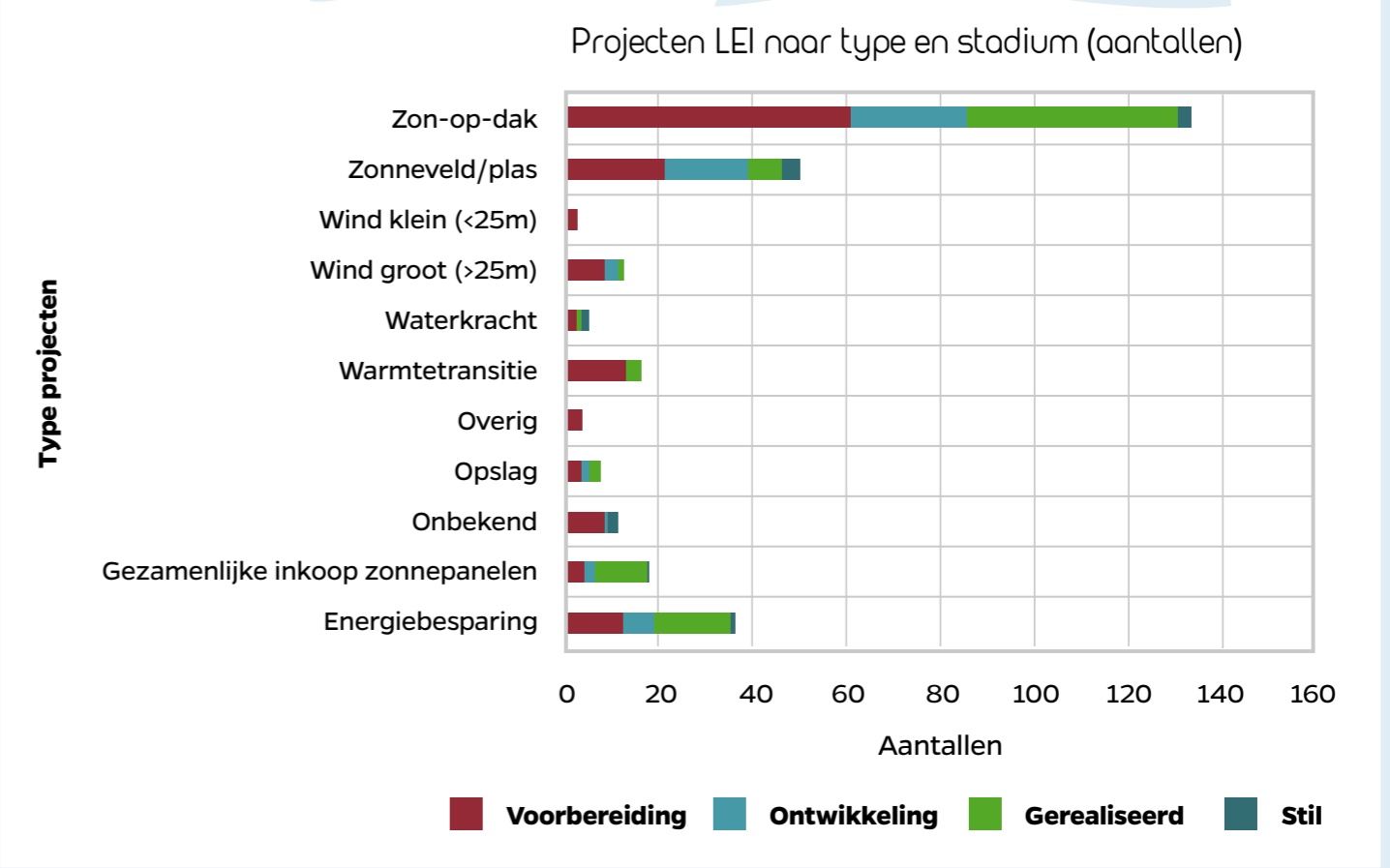
Actieve energie-initiatieven per regio

*niet alle initiatieven staan op het kaartje.
Bewonersinitiatieven die nog geen entiteit hebben opgericht of die nog geen toestemming hebben gegeven voor weergave op het kaartje zijn niet opgenomen.

Soorten projecten in Overijssel

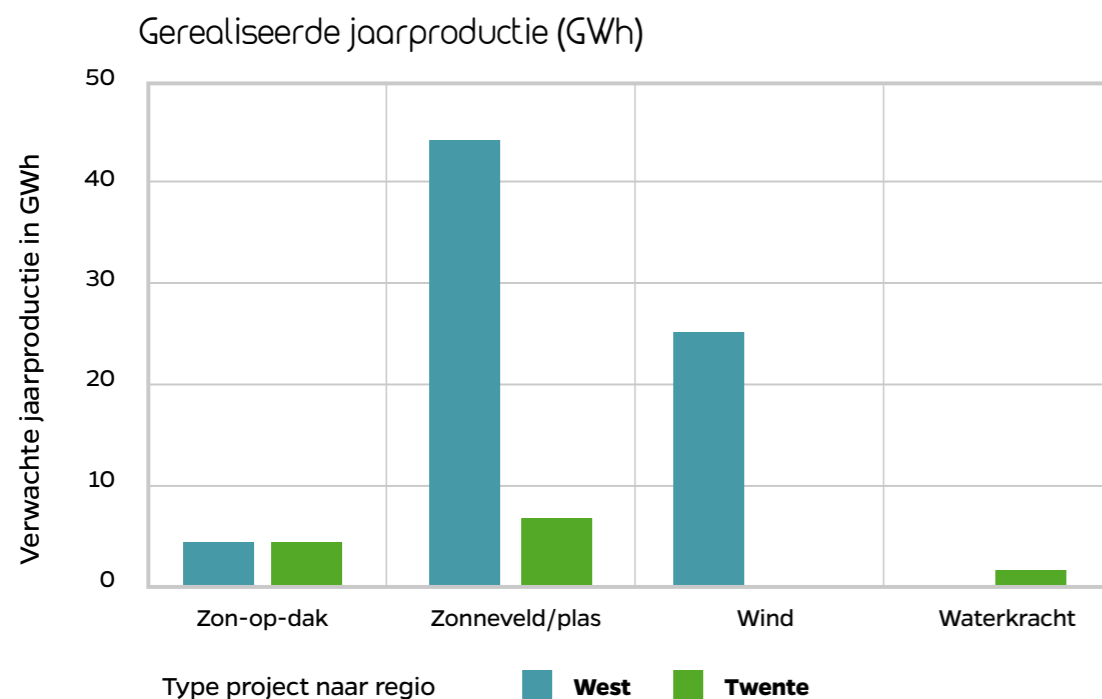
In onderstaande figuur is het aantal projecten naar type project en projectfase te zien. Hierin is te zien dat zon-op-dak-projecten net als vorig jaar het meest voorkomen: bijna de helft van de projecten richt zich hierop, meestal via een Postcoderoosproject. Daarnaast werken de initiatieven aan een breed scala aan projecten: van wind en biomassa, tot het beheer van het gemeentelijk energieloket of uitvoeren van

isolatieacties. In totaal wordt er aan 313 projecten gewerkt. Dat zijn ruim 110 projecten meer dan in 2020. Kantekening hierbij is dat we in 2021 ons portfolio nog completer hebben gemaakt en dat er ook projecten die al in 2020 gestart zijn, in 2021 zijn opgenomen in de lijst.

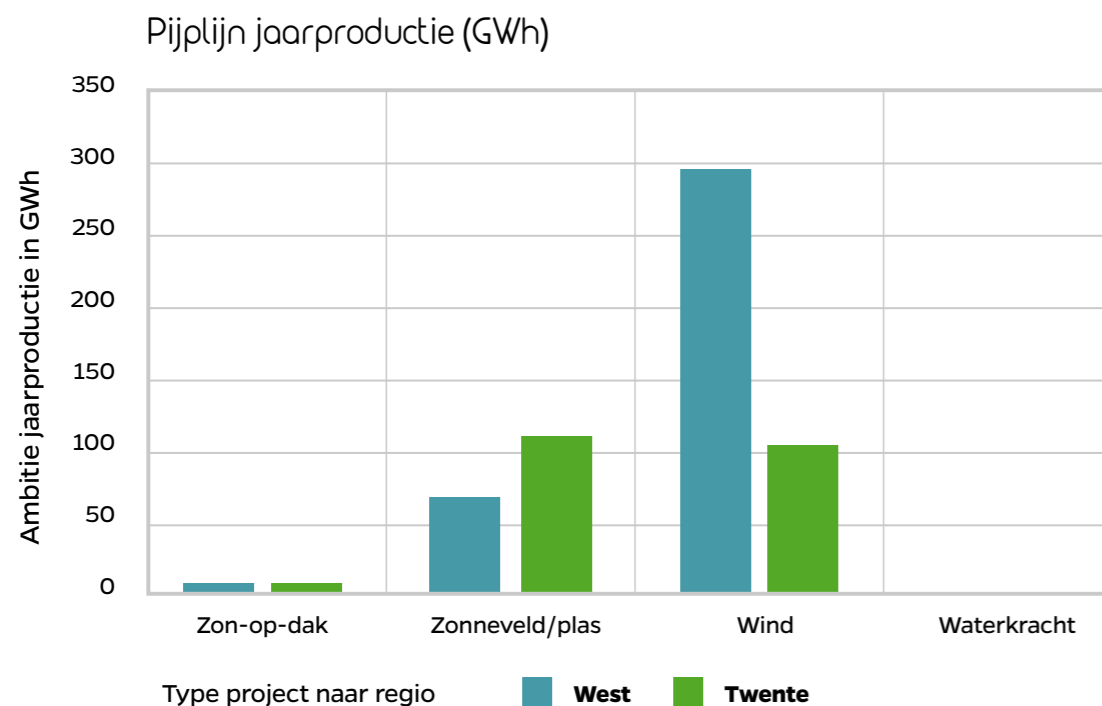

Projecten per regio

In onderstaande grafiek is te zien wat de verwachte jaarproductie van de gerealiseerde projecten per regio is. Als het project van een lokaal energie-initiatief onderdeel is van een groter project, dan is alleen de verwachte jaarproductie van het deel van het lokale energie-initiatief meegenomen in de berekeningen. Hierbij valt op dat de verwachte jaarproductie –met name in RES regio West Overijssel- vooral groot is bij de zonnevelden en -plassen en windprojecten. In de RES regio Twente zijn er nog geen windprojecten gerealiseerd.

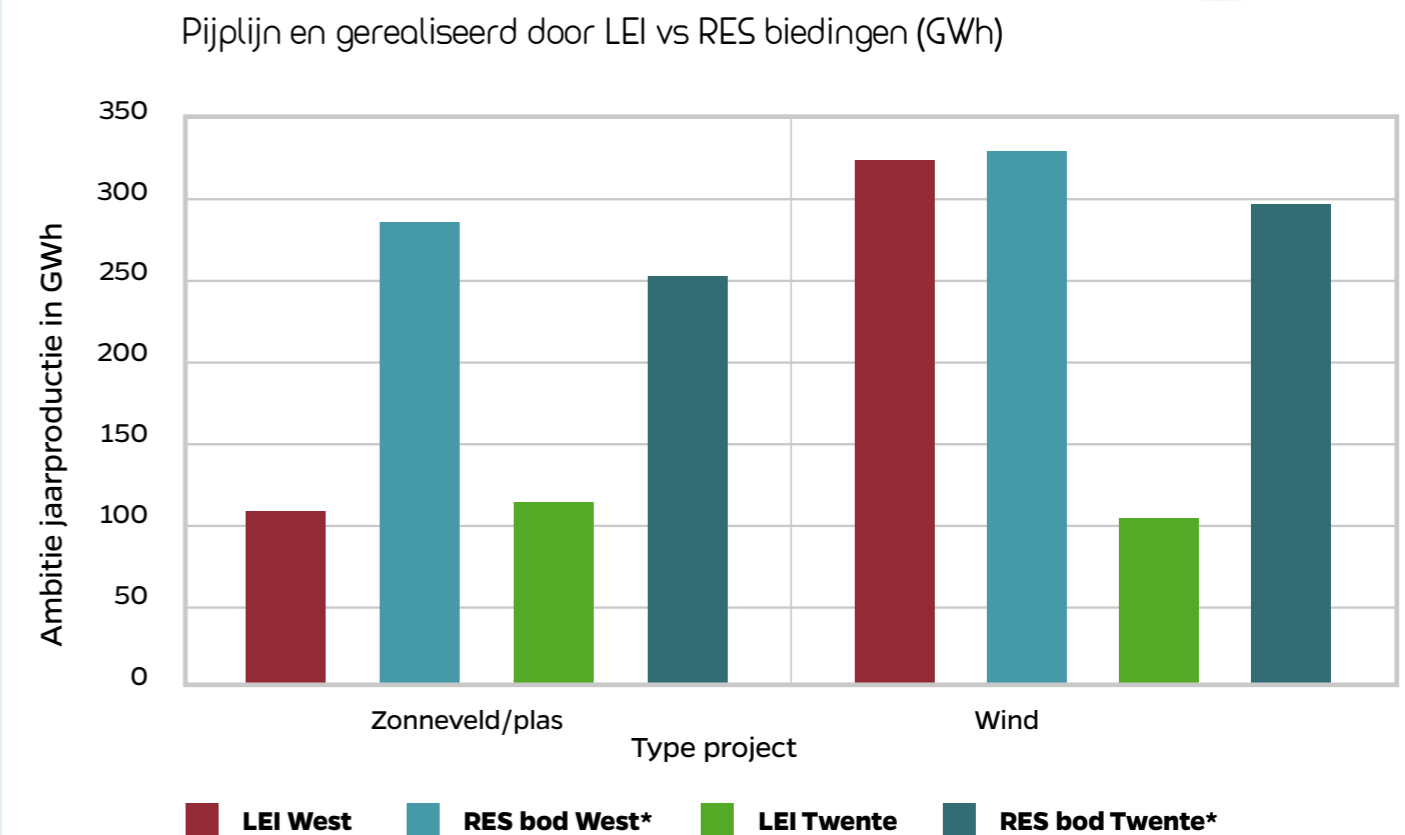
Als we naar de projecten in voorbereiding en ontwikkeling kijken, dan zien we in onderstaande grafiek dat er met name in West-Overijssel veel potentiële energieopwekking vanuit windprojecten in de pijplijn zit. Goed om in gedachten te houden dat het hier gaat om de ambities van de lokale energie-initiatieven, dus nog geen concrete plannen. Wat we vooral uit deze grafiek kunnen opmaken is dat er aan potentie en ambitie bij de initiatieven geen gebrek is.

Als we de gerealiseerde projecten en de ambitie van de pijplijn bij elkaar optellen, dan is de verwachte jaarproductie door lokale energie-initiatieven ongeveer 658 GWh. Dit is een grove schatting en bevat ook projecten die nog niet uitgewerkt zijn en nog in de ideeënfase zitten. Naar verwachting worden niet alle projecten van de pijplijn daadwerkelijk gerealiseerd. Van de totale verwachte productie zit er 436 GWh in West-Overijssel en 222 GWh in Twente.

Regionale Energie Strategieën (RESsen)

Beide RES regio's hebben in hun RES 1.0 een bod voor de op te wekken zon- en windenergie opgenomen. In onderstaande figuur is de ambitie van de lokale energie-initiatieven per technologie te zien versus de biedingen van de RESsen. We hebben hierin alleen de technieken opgenomen die ook door de RESsen worden opgenomen.

*voor zonneveld/plas en wind hebben we de RES biedingen gedeeld door 2 omdat hierin wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom.

In de RES regio West-Overijssel lijken de initiatieven genoeg ambities rond windprojecten te hebben. Zoals eerder genoemd zijn projecten die nog in de ideeënfase hierin ook opgenomen. Voor de zonprojecten in beide regio's en de windprojecten in de RES regio Twente zijn de ambities nog wel lager dan de RES biedingen. Belangrijke factor is hierbij de onzekerheid rond de uitvoering van de RES plannen, welke nog niet concreet is gemaakt.

Ondersteuning voor lokale energie-initiatieven

Sinds 2017 worden de initiatieven ondersteund vanuit de alliantie Nieuwe Energie Overijssel. Natuur en Milieu Overijssel coördineert de ondersteuning voor lokale energie-initiatieven en is het eerste aanspreekpunt. Alle informatie over de ondersteuning voor de initiatieven is te vinden op www.lokaleenergieoverijssel.nl. Daar staat ook de Kennisbank Lokale Energie en de Expertpool Lokale Energie. De Expertpool is een verzameling van professionals met uiteenlopende expertise op alle gebieden van de ontwikkeling van lokale energieprojecten. Lokale energie-initiatieven kunnen vanuit de pool expertise aantrekken ter ondersteuning bij de projectontwikkeling. Ook worden regelmatig kennis- en netwerksessies georganiseerd voor de lokale energie-initiatieven. Voor de opstart- en ontwikkelfase is er specifieke ondersteuning beschikbaar.

Opstartfase

Startende lokale initiatieven of initiatieven die een nieuw project willen starten kunnen gebruik maken van inhoudelijke ondersteuning door de LEI-Coaches. De LEI-Coaches zijn ervaringsdeskundigen die nieuwe initiatieven kosteloos één-op-één ondersteunen in de opstartfase. Voor financiële ondersteuning is de LEI-subsidie beschikbaar. Deze subsidie kan onder meer gebruikt worden voor het organiseren van bijeenkomsten, het werven van leden en het inwinnen van advies.

Ontwikkelfase

Voor de ontwikkeling van (grootschalige) energieprojecten kunnen lokale initiatieven voor ontwikkelfinanciering gebruik maken van de Lokale Energie-Initiatieven-Faciliteit (LEI-F). Binnen LEI-F verstrekt Energiefonds Overijssel leningen aan lokale energie-initiatieven. Lokale initiatieven kunnen daarmee de ontwikkeling van projecten bekostigen. Als een project onverhoopt niet slaagt, ligt het financiële risico niet bij het initiatief zelf. Initiatieven worden ondersteunt bij de aanvraagprocedure.

Wat gaat er goed?

Initiatieven zijn positief over financiële en inhoudelijke ondersteuning

Initiatieven geven aan geholpen te zijn met de opstartsubsidie. Het opstarten van hun initiatief of project was zonder deze subsidie waarschijnlijk niet gelukt. Ook over de LEI-F, die initiatieven kunnen gebruiken in de ontwikkelfase van hun project, zijn de initiatieven positief.

Daarnaast wordt de inhoudelijke ondersteuning door o.a. de LEI-Coaches en kennis- en uitwisselingsessies gewaardeerd. De ondersteuning die we bieden rond de aanvraag van LEI-F is volgens de initiatieven erg zinvol. Ook onderling weten initiatieven elkaar steeds beter te vinden: een groot deel van de initiatieven geeft aan contact te hebben met minstens één ander initiatief om kennis en documenten (statuten, overeenkomsten, etc.) uit te wisselen en elkaar actief te ondersteunen in de projectontwikkeling.

Initiatieven werken steeds meer samen

Er zijn meer lokale energie-initiatieven die in de projectontwikkeling samenwerken. Zo brengen de grotere initiatieven projecten van lokale bewonersgroepen onder in hun coöperatie. Op die manier blijven de projecten wel van de lokale gemeenschap, maar hoeft niet elke dorpskern een eigen coöperatie op te richten. Hierdoor besparen de initiatieven op kosten rond (leden)administratie en communicatie.

De grotere energie-initiatieven stimuleren daarnaast ook het ontstaan van bewonersinitiatieven in deelgebieden of wijken. Er zijn al succesvolle voorbeelden waarbij zo'n initiatief uitgegroeid is tot een volwaardig energie-initiatief. We zien dit met name gebeuren rond besparingsacties op wijk- of dorpsniveau.

Een derde variant van samenwerking zien we bij een aantal initiatieven die gezamenlijk projecten ontwikkeld en een gezamenlijke stem richting de gemeente vormt. Dit verstrekt de positie van de lokale energie-initiatieven.

Binnen de Regionale Energie Strategieën (RESsen) werken lokale energie-initiatieven ook samen: in beide RES regio's is er een werkgroep van lokale energie-initiatieven actief. Zij zijn betrokken bij het opstellen van de RESsen en houden de andere initiatieven in de regio's op de hoogte van de ontwikkelingen.

Tot slot is er nog de samenwerking met de gemeente. Dit verschilt erg per gemeente, maar waar de samenwerking goed verloopt, zorgt dit voor extra kansen voor de lokale energie-initiatieven. Gunstige afspraken rond leges en dergelijken helpen om de businesscase rond te krijgen

Er zijn ook initiatieven samen met gemeenten bezig met het oprichten van regionale energiebedrijven.

Leden en vrijwilligers

Meerdere coöperaties geven aan dat het aantal enthousiaste vrijwilligers toeneemt. Alhoewel er ook initiatieven zijn die moeite hebben met het vinden van bestuursleden, is er bij andere initiatieven juist een toegenomen animo.

Het vinden van leden is met name voor de grotere coöperaties meestal geen probleem. Leden nemen genoeg met lage rendementen en blijken bereid om te investeren in projecten. Zo zijn er diverse projecten die voor 100 procent door leden gefinancierd zijn. Zo blijft het rendement van die investeringen in de gemeenschap. Voor de kleinere en jongere initiatieven kost het vinden van leden vaak wel veel tijd.

Waar lopen initiatieven tegenaan?

Beleid

Onvoldoende duidelijkheid over de invulling van de opgave

Lokale energie-initiatieven geven aan dat de projectontwikkeling vertraging oploopt doordat gemeenten afwachtend zijn in het opstellen van beleid rond duurzame energieopwekking. De Regionale Energie Strategieën (RESsen) 1.0 zijn nog weinig concreet als het gaat om zoekgebieden, doelstellingen, en welke duurzame energiebronnen ingezet moeten gaan worden. Voor de initiatieven is het belangrijk om hier wel duidelijkheid over te krijgen: als er lang gewacht moet worden, verdwijnt de energie vaak uit de groep vrijwilligers die een project wil opzetten. Met de verkiezingen op komst lijken gemeenten erg afwachtend te zijn. Ook wat betreft lokaal eigendom hebben nog niet alle gemeenten een duidelijk beleid. Met name in Twente zijn de lokale energie-initiatieven teleurgesteld in de mate waarin hun aanbevelingen voor de RES zijn overgenomen in de RES 1.0. Hierdoor leeft het gevoel dat de overheid haar verantwoordelijkheid niet neemt, maar afschuift op vrijwilligers of overlaat aan marktpartijen die vooral naar de winst kijken.

Daarnaast is er veel verschil in de mate waarin gemeenten lokale energie-initiatieven tegemoet komen. Sommige gemeenten hebben bijvoorbeeld gunstige legesvoorwaarden voor deze initiatieven, terwijl andere gemeenten dit niet hebben. Over het algemeen geven initiatieven aan dat procedures bij gemeenten erg tijdsintensief zijn en een lange doorlooptijd hebben.

Initiatieven die zich bezighouden met projecten rond aardgasvrij lopen vertraging op in de projectontwikkeling doordat er bij de gemeenten veel wisseling in de bezetting is. Daarnaast worden de bewoners vaak niet goed genoeg meegenomen door de gemeente in het proces van beleidsvorming rond het aardgasvrij maken van wijken.

Onvoldoende financieringsmogelijkheden

Veel projecten liggen stil omdat er geen subsidie beschikbaar is. De landelijke Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) was in korte tijd overtekend, waardoor een groot deel van de aanvragen doorschuift naar 2022. Dit zorgt voor vertraging en onzekerheid omdat het nog niet duidelijk is hoe de regeling er volgend jaar precies uit gaat zien. Op landelijk niveau wordt er gelobbyd voor meer budget en gunstige voorwaarden voor 2022. De landelijke subsidieregeling voor grotere projecten, de Stimulering Duurzame Energieopwekking (SDE), wordt steeds verder afgebouwd, waardoor de businesscase voor deze projecten steeds krappert wordt. Daarnaast zou het mooi zijn als ook wordt gekeken naar maatschappelijke kwaliteit in plaats van alleen kwantiteit, bijvoorbeeld door het vergoeden van rendement bij een minder efficiënte maar meer gedragen locatie, of het meenemen van biodiversiteit. Ook voor gebiedsprocessen is het moeilijk om financiering te vinden.

Wat betreft de provinciale regelingen geven initiatieven aan dat ze ook graag met windprojecten gebruik willen maken van de LEI-F. De succesfee van de LEI-F wordt door enkelen als hoog ervaren en het aanvraagproces als complex. Hiertegenover wordt het instrument door deelnemers als zeer positief beoordeeld. Van de opstartsubsidie gaven initiatieven aan dat de doorlooptijd te lang is. Dit probleem is bekend bij de provincie en er wordt nu gekeken naar procesoptimalisatie om de doorlooptijd te verkorten.

Rond de exploitatiefinanciering is nu nog geen geschikte mogelijkheid voor de kleinere projecten. Deze komen namelijk niet in aanmerking voor financiering door Energiefonds Overijssel doordat zij het drempelbedrag van 1 miljoen niet halen. Initiatieven geven aan dat ze door middel van een lening meer kunnen bereiken met het lokaal beschikbare vermogen en een meer gelijkwaardige positie hebben richting commerciële ontwikkelaars.

Landelijk zijn er plannen om dit gat op te vullen in een samenwerking tussen Energie Samen en diverse banken.

Dan is er nog de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE). Verschillende initiatieven maken via de gemeente gebruik van deze regeling en stimuleren energiebesparing in hun buurt. Initiatieven geven aan dat het beter zou zijn als er een meer lange termijn subsidie beschikbaar zou komen, in plaats van een jaarlijkse toekenning. Zo zijn er bijvoorbeeld wooncoaches opgeleid met de RRE, maar is de inzet daarvan niet voor langer dan één jaar geregeld. Daarnaast zou het mooi zijn als de inzet van dergelijke coaches niet aan de gemeente gebonden is, zoals nu het geval is met de RRE.

Omgevingsfactoren

Elektriciteitsnet is op veel plaatsen volgetekend

In veel gebieden in Overijssel is er sprake van congestie op het net. Projecten liggen stil of zijn gestopt omdat er (nog) geen netaansluiting mogelijk is. Daarnaast duurt het aansluiten van een project soms erg lang door gebrek aan technisch personeel. Netoptimalisatie, bijvoorbeeld door het delen van aansluitingen voor meerdere projecten (cable pooling) en het samenbrengen van opwek en verbruik bieden kansen om netcongestie te omzeilen. In de praktijk blijkt dit nog lastig te realiseren, maar er zijn wel plannen voor het overdekken van parkeerplaatsen en deze stroom te gebruiken voor het opladen van elektrische auto's. Daarnaast kan het opslaan van energie een oplossing bieden, vooralsnog is het echter nog lastig om de businesscase voor energieopslag rond te krijgen.

Weerstand van de lokale omgeving zorgt voor vertraging

De lokale energie-initiatieven ervaren weerstand van de lokale bevolking en gemeenten. Dit is met name het geval bij zon-op-land en windprojecten. Het kost veel tijd om om te gaan met deze weerstand

en draagvlak te creëren voor de projecten. De initiatieven hebben behoefte aan duidelijk beleid en betrouwbare informatie en richtlijnen rond de opgave, zodat de discussie verplaatst van óf er energieopwekkingprojecten moeten komen naar wélke energieopwekkingprojecten er gaan komen. Daarnaast is het van belang dat (lokale) overheden de bewoners meer meenemen in hun beleid.

Interne ontwikkelingen bij de lokale energie-initiatieven

Realisatiekracht blijft achter

De meeste lokale energie-initiatieven draaien helemaal op vrijwilligers. Deze mensen hebben beperkte tijd beschikbaar om te werken aan projectontwikkeling, waardoor het vaak relatief lang duurt voordat projecten van de grond komen. Vaak blijkt de projectontwikkeling ook meer werk dan van tevoren bedacht. Bovendien is het voor sommige initiatieven moeilijk om genoeg enthousiaste vrijwilligers te vinden of voor langere tijd aan boord te houden. Daarnaast is niet altijd de juiste expertise aanwezig binnen de besturen van de initiatieven. Met name rond marketing en communicatie is er vaak te weinig capaciteit en expertise beschikbaar. Op den duur is er ook meer capaciteit nodig voor het beheer van de energieprojecten. Vanuit het programma Nieuwe Energie Overijssel spelen we hierop in door inhoudelijke ondersteuning te bieden en de samenwerking tussen lokale energie-initiatieven te stimuleren.

Daklocaties zijn moeilijk te vinden

Met name de kleinere initiatieven lopen vertraging op in de projectontwikkeling doordat zij moeite hebben om geschikte daken voor postcoderoosprojecten te vinden. Dakeigenaren twijfelen omdat hun verzekering de constructie ingewikkeld vindt, kampen met effecten op de verkoopwaarde van hun gebouwen en daarnaast lijken agrariërs door de onzekere tijden minder bereid om te investeren in zonnedaken. Van veel bedrijfsdaken op bedrijventerreinen zijn de

dakconstructies niet geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen

Overige knelpunten

Lokale energie-initiatieven worden steeds vaker benaderd door commerciële projectontwikkelaars. Dit heeft al in diverse succesvolle samenwerkingen geresulteerd, maar met name de wat jongere initiatieven geven ook aan nog niet klaar te zijn voor een dergelijke samenwerking. Tegelijkertijd willen ze de kans op een mooi project met lokaal eigendom niet laten schieten. Mogelijk dat inhuur vanuit de Expertpool Lokale Energie deze groep kan ondersteunen.

Het aanvragen van een bankrekening door een startend lokaal energie-initiatief blijkt nog steeds lastig en kent een lange doorlooptijd, wat voor vertraging zorgt. Zonder bankrekeningnummer kunnen subsidies of leningen namelijk niet uitgekeerd worden.

Tot slot merken de initiatieven dat burgers soms door de bomen het bos niet meer zien als het gaat om verduurzamingsmogelijkheden van de eigen woning. Er is veel informatie beschikbaar en er zijn veel aanbieders op dit gebied met uiteenlopende adviezen. Sommige lokale energie-initiatieven ontzorgen burgers (bijvoorbeeld de dakeigenaren van hun postcoderoosproject) in het uitvoeren van energiebesparende maatregelen.

Conclusies

De rol van lokale energie-initiatieven wordt steeds belangrijker in de energietransitie. Er worden meer projecten gerealiseerd en er wordt meer duurzame energie opgewekt. Daarnaast dragen de initiatieven bij aan de lokale economie en draagvlak voor de energietransitie. We zien steeds meer samenwerking tussen initiatieven. Zowel op het gebied van kennisuitwisseling als rond projectontwikkeling. Om de realisatiekracht van de lokale energie-initiatieven te vergroten is zowel meer duidelijkheid rond de vormgeving van lokaal eigendom, als meer professionalisering van groot belang.

Lokaal eigendom

Lokale energie-initiatieven spelen een cruciale rol in het vormgeven van 50% lokaal eigendom. Vanuit gemeenten kunnen zij hierbij worden ondersteund. Duidelijk beleid rond lokaal eigendom en gunstige voorwaarden voor initiatieven helpt hen om in positie te komen. Daarnaast kunnen gemeenten initiatieven ook actief betrekken bij plannen rond energieopwekking en zoekgebieden. Ook in de samenwerking met commerciële projectontwikkelaars liggen veel kansen voor lokale energie-initiatieven. Om dergelijke samenwerkingen goed aan te kunnen gaan, is er voor sommige initiatieven extra ondersteuning nodig, welke binnen het programma Nieuwe Energie Overijssel geboden wordt.

Professionalisering

Aan ambitie geen gebrek, maar om de opgave van de energietransitie te kunnen invullen is er meer realisatiekracht van de lokale energie-initiatieven nodig. Vanuit het programma Nieuwe Energie Overijssel blijven we hier op verschillende manieren op inzetten. We stimuleren kennisopbouw van initiatieven. Ook de onderlinge uitwisseling en het van elkaar leren proberen we te bevorderen. Er wordt één-op-één ondersteuning geboden en daarnaast zijn er diverse financiële ondersteuningsmogelijkheden. Inhuur van expertise uit de Expertpool Lokale Energie kan initiatieven ook helpen om te professionaliseren.

Contact

Heb je vragen of wil je meer informatie?
Neem dan contact op met:

Linda van IJzendoorn,
ijzendoorn@natuurenmilieuoverijssel.nl
(038) 425 09 66

www.LokaleEnergieOverijssel.nl

